

امیرالمؤمنین

کلیدواژه: **امیرالمؤمنین**، خلیفه، فرمانده، **امام علی** علیه‌السلام.
پرسش: آیا واژه امیرالمؤمنین فقط مخصوص **حضرت علی** - علیه‌السلام - است یا به دیگران نیز گفته می‌شود؟

فهرست مندرجات

- ۱ - معنای لغوی امیر
- ۲ - اولین امیر
- ۳ - زمان رواج عنوان امیرالمؤمنین
- ۴ - دیدگاه شیعه امامیه
 - ۴.۱ - فرمانش معصومین(ع) درباره عنوان امیرالمؤمنین
 - ۴.۲ - روایتی از ابونعیم اصفهانی
 - ۴.۳ - روایتی از ابن مردویه اصفهانی
 - ۴.۴ - روایتی از عطار
- ۵ - نتیجه بحث
- ۶ - پانویس
- ۷ - منبع

معنای لغوی امیر

امیر در لغت به معنای فرمانده است؛ بعد از **اسلام** کسانی را که از سوی رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - و خلفا به فرماندهی مأموریت‌های جنگی منصوب می‌شدند، امیر می‌گفتند.

اولین امیر

عبداللّه بن حبش پسرعمه **بیغمیر** - صلی‌الله‌علیه‌وآله - که در سال دوم هجری مأمور کسب اطلاعات از **کافران مکه** شد، نخستین کسی بود که امیر نامیده شد.
[۱] احمد بن حنبل، مسند، ج ۱، ص ۱۷۸.

زمان رواج عنوان امیرالمؤمنین

اما عنوان امیرالمؤمنین به معنای خلیفه و فرمانده کل قوای اسلام از **عهد** عمر بن خطاب باب شد و او به اشارت دو تن از **صحابه** خطاب امیرالمؤمنین را برای مقام خلافت برگزید.
[۲] **امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۸، ص ۸۶.**
سیوطی در تاریخ الخلفاء و ابن خلدون در تاریخش به این مطلب اشاره کرده‌اند که: عنوان امیرالمؤمنین در عهد خلفای اولیه و **بنی‌امیه** و **بنی‌عباس** تا سقوط خلافت بغداد (۶۵۶) بالاترین القاب ویژه خلیفه یا مدعیان خلافت بوده است.
[۳] سیوطی، جلال‌الدین، تاریخ الخلفاء، مصر، ۱۳۷۱، ص ۱۲۸.

دیدگاه شیعه امامیه

اما به **اعتقاد** شیعه امامیه، امیرالمؤمنین عنوانی است که خدای تعالی به علی بن ابی‌طالب - علیه‌السلام - داده است. و هیچ‌کس چه قبل از او و چه بعد از او برانزنده این نام نیست.

← فرمایش معصومین(ع) درباره عنوان امیرالمؤمنین

در حدیث آمده است که رسول خدا - صلی الله علیه و آله - به اصحاب خود فرمود: بر علی با عنوان امیرالمؤمنین سلام کنید و در حدیث دیگر است که خدا علی - علیه السلام - را امیرالمؤمنین نامیده است و روا نیست کسی به این نام خوانده شود، حتی قائم آل محمد - عجل الله تعالی فرجه الشریف - را امیرالمؤمنین نمی گویند و به او بقیه الله خطاب می کنند. [امام مجدباقر](#) - علیه السلام - فرموده است: خداوند علی - علیه السلام - را امیرالمؤمنین گفته است، [امام رضا](#) - علیه السلام - فرموده است: چون حضرت توشه علم به [مؤمنان](#) می بخشید، امیرالمؤمنین نام گرفت. [\[۴\]](#) مجمع البحرین، ص ۲۲۹.

← روایتی از ابونعیم اصفهانی

حافظ ابونعیم اصفهانی از انس بن مالک روایت کرده است [\[۵\]](#) اصفهانی، حافظ ابونعیم، حلیه الاولیا، ۱۳۸۷ ق، ج ۱، ص ۶۳. که رسول خدا - صلی الله علیه و آله - درباره علی - علیه السلام - فرمودند: او امیرالمؤمنین و فرمانده مأموران مجاهد و [خاتم](#) اوصیاست.

← روایتی از ابن مردویه اصفهانی

ابن مردویه اصفهانی آورده است [\[۶\]](#) [امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۸، ص ۸۷.](#) که جبرئیل در محضر رسول خدا - صلی الله علیه و آله - علی - علیه السلام - را امیرالمؤمنین خواند.

← روایتی از عطار

ابوالعلاء حسن بن عطار از ابن عباس روایت کرده است [\[۷\]](#) [امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۶، ص ۸۰.](#) که رسول خدا - صلی الله علیه و آله - به امیرالمؤمنین [امرسلمه](#) فرمود: ای امرسلمه شاهد باش و بشنو، این علی بن ابی طالب - علیه السلام - است که امیرالمؤمنین و سید [مسلمانان](#) و نهان خانه اسرار و جایگاه [علم](#) من است.

نتیجه بحث

عنوان امیرالمؤمنین نزد شیعه امامیه، [اختصاص](#) به علی بن ابی طالب - علیه السلام - دارد. و امروزه این نام در نزد [شیعیان](#) فقط به حضرت علی - علیه السلام - اختصاصی دارد و فرد دیگری را با این عنوان نمی آورند.

پانویس

۱. [↑](#) احمد بن حنبل، مسند، ج ۱، ص ۱۷۸.
۲. [↑](#) [امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۸، ص ۸۶.](#)
۳. [↑](#) سیوطی، جلال الدین، تاریخ الخلفاء، مصر، ۱۳۷۱، ص ۱۳۸.
۴. [↑](#) مجمع البحرین، ص ۲۲۹.
۵. [↑](#) اصفهانی، حافظ ابونعیم، حلیه الاولیا، ۱۳۸۷ ق، ج ۱، ص ۶۳.
۶. [↑](#) [امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۸، ص ۸۷.](#)
۷. [↑](#) [امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۶، ص ۸۰.](#)

منبع

[سایت اندیشه قم](#)

رده‌های این صفحه : [تاریخ زندگانی امام علی](#) | [فضائل امام علی](#) | [فضائل اهل بیت](#)